

Sygn. akt IV CSK 571/17

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z wniosku B. F.
przy uczestnictwie [...] o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 kwietnia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 31 lipca 2017 r., sygn. akt II Ca .../16,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawczyni na rzecz uczestników postępowania [...] kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt 00/100) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującego od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie skarżąca B. F. powołała się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebę wykładni art. 961 k.c. jako przepisu budzącego poważne wątpliwości oraz rozbieżności w orzecznictwie sądów. W ocenie skarżącej przyjęte w sprawie poglądy prawne, wiążące ustalenie wysokości udziałów spadkowych zgodnie z art. 961 k.c. z chwilą orzekania, względnie sporządzania testamentu, stoją w sprzeczności ze stanowiskiem, że decydująca przy ustaleniu wielkości udziałów jest wartość przedmiotów spadkowych z chwili otwarcia spadku. Skarżąca wskazała także, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

Powołanie się na poważne wątpliwości interpretacyjne jako przyczynę kasacyjną (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) zakłada nie tylko wskazanie przepisu prawa i stwierdzenie, że - w ocenie skarżącego - wywołuje on wątpliwości. Konieczne jest również wykazanie, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa. Jeżeli konkretny przepis był już przedmiotem wykładni w judykaturze, a interpretacja ta jest w ocenie skarżącego nieuzasadniona, nieodzowne jest również przedstawienie racji, które przemawiają za zmianą dotychczasowej linii interpretacyjnej (por. postanowienia

Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.).

Złożony w skardze wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie odpowiadał przedstawionym wymaganiom. Wykładnia art. 961 k.c. była wielokrotnie przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym - co pominięto w skardze kasacyjnej - przyjęto, że miarodajna do stwierdzenia, czy przedmioty przeznaczone w testamencie wyczerpują prawie cały spadek, a także, jaki jest udział w spadku odpowiadający wartości przyznanych przez spadkodawcę przedmiotów, jest chwila sporządzenia testamentu. W ocenie Sądu Najwyższego, wykładni oświadczenia testatora nie należy dokonywać przez pryzmat okoliczności, które nastąpiły po jego złożeniu, do czego prowadziłoby uznanie za rozstrzygającą chwili otwarcia spadku, a tym bardziej orzekania o jego nabyciu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2008 r., V CSK 378/07, niepubl., i z dnia 10 stycznia 2018 r., I CSK 177/17, niepubl., a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1997 r., I CKN 276/97, OSNC 1998, nr 4, poz. 63, z dnia 3 listopada 2004 r., III CK 472/03, niepubl.; zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2003 r., III CK 158/02, niepubl.).

Skarżąca, poza lakonicznym odwołaniem się do jednej wypowiedzi piśmiennictwa, nie wskazała we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania argumentów pozwalających w tym kontekście uznać, że zachodzi potrzeba wykładni art. 961 k.c. w znaczeniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. W skardze nie wykazano także rzeczywistych rozbieżności w orzecznictwie, zważywszy, że według ugruntowanego poglądu rozbieżności, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., nie należy utożsamiać z odmienną oceną prawną wyrażoną przez sąd pierwszej i drugiej instancji w jednostkowej sprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2003 r., I PK 557/02, niepubl., z dnia 16 lutego 2007 r., I CSK 18/07, niepubl., z dnia 6 lutego 2014 r., I PK 248/13, niepubl., i z dnia 13 stycznia 2015 r., V CSK 353/14, niepubl.). Twierdzenie o oczywistej zasadności skargi nie zostało poparte żadnymi argumentami i nie zostało powiązane z konkretnym przepisem prawa, co zwalniało od potrzeby bliższych rozważań w tym zakresie.

Ubocznie należało dostrzec tkwiącą w skardze kasacyjnej sprzeczność argumentacyjną, ponieważ występowanie przesłanki w postaci oczywistej zasadności skargi jest zasadniczo wyłączone, gdy skarżący powołuje się jednocześnie na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w judykaturze. Oczywista zasadność skargi zachodzi wtedy, gdy w konkretnej sprawie doszło do ewidentnego i rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, o takim zaś stopniu wadliwości nie można mówić, gdy objęte zarzutami kasacyjnymi przepisy wywołują rzeczywiste, wymagające wykładni ze strony Sądu Najwyższego, wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁸ § 2, a co do kosztów art. 520 § 3 zdanie pierwsze w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

kc